

DEFINITIE VAN BEWUSTZIJN

SWAMI DAYANANDA SARASWATI

Vraag: Swamiji, geef ons alstublieft een definitie van bewustzijn. En ook: als de geest een object is, wat is dan het subject? Wat is het dat bewust is?

Swami Dayananda: “Bewustzijn betekent dat je je bewust bent van iets. Het is het tegenovergestelde van inert zijn of zonder bewustzijn zijn. Het tegenovergestelde van inert zijn, is dat wat niet-inert is, oftewel: bewustzijn.

Bewustzijn kan daarom gedefinieerd worden als datgene wat manifest is in alle vormen van waarneming, in alle vormen van kennis.

Bewustzijn wordt gekwalificeerd door verschillende objecten. Als ik bijvoorbeeld zeg: “Ik ben me bewust van de pot”, dan is er sprake van ‘pot-bewustzijn’. Of als ik zeg: “Ik ben me bewust van de doek”, dan is er ‘doek-bewustzijn’.

Zodra je je bewust bent van iets, kwalificeert datgene het bewustzijn. Dit bewustzijn kan gedefinieerd worden als kennis als zodanig.

Wat basaal is in alle vormen van kennis is puur bestaan (sat). Daarom wordt kennis gedefinieerd als bestaan en bestaan wordt gedefinieerd als kennis. Het ene helpt om het andere te definiëren. De basis voor alle vormen van kennis is wat we bedoelen met bewustzijn.

Wanneer je naar mij luistert, ben je je bewust van mij en van deze woorden. Het fundamentele principe waarbinnen deze woorden gehoord worden, is bewustzijn. De woorden “ik hoor je niet”, worden ook binnen datzelfde principe gezegd. Het niet-horen vindt eveneens plaats binnen hetzelfde bewustzijn.

Wat gemeenschappelijk is in alle vormen van waarneming is bewustzijn. Ik hoor dat ik niet hoor, ik zie dat ik niet zie, ik denk dat ik niet denk. Alles is niets anders dan bewustzijn.

Als, zoals we zeggen, de geest een object is, wat is het dan wat bewust is? Het woord ‘geest’ betekent ‘gedachten’. Wat is dan de bewuste entiteit? Jij bent je bewust van gedachten. Tegenover de gedachte staat dus het subject: jij.

In feite zijn zowel het subject als het object bewustzijn. Maar in het begin, om je te helpen te ontdekken wat jij bent, zeg ik in het algemeen dat een gedachte een object is en dat jij het subject bent. Als je vervolgens vraagt: “Wat is deze ik, die het subject is?” Dan antwoord ik: “Jij, het subject, bent een getuige.” En wat is de aard van de getuige? Bewustzijn.

De getuige is dus bewustzijn en het object waarvan deze getuige is, kan niet losstaan van bewustzijn. Daarom: de getuige en datgene waar deze getuige van is, zijn beide bewustzijn. Zelfs als de getuige er niet is, blijft bewustzijn bestaan. Zo ook: een gedachte is bewustzijn en de denker, de kenner van de gedachte, is ook bewustzijn.

Echter, met betrekking tot gedachten, neemt bewustzijn twee toestanden aan, corresponderend met twee typen gedachten in de geest: subject-gedachte en object-gedachte. Deze twee typen gedachten kunnen in de droom gezien worden, waar je zowel het subject als het object van de droom bent. Je bent het object, in die zin dat je degene bent die participeert in de droomwereld. En je bent het subject, degene wiens droom het is. Het subject en het object zijn dus één en dezelfde. Beide typen gedachten – subject-gedachte en object-gedachte – bestaan in bewustzijn en zijn in feite niets anders dan bewustzijn.”